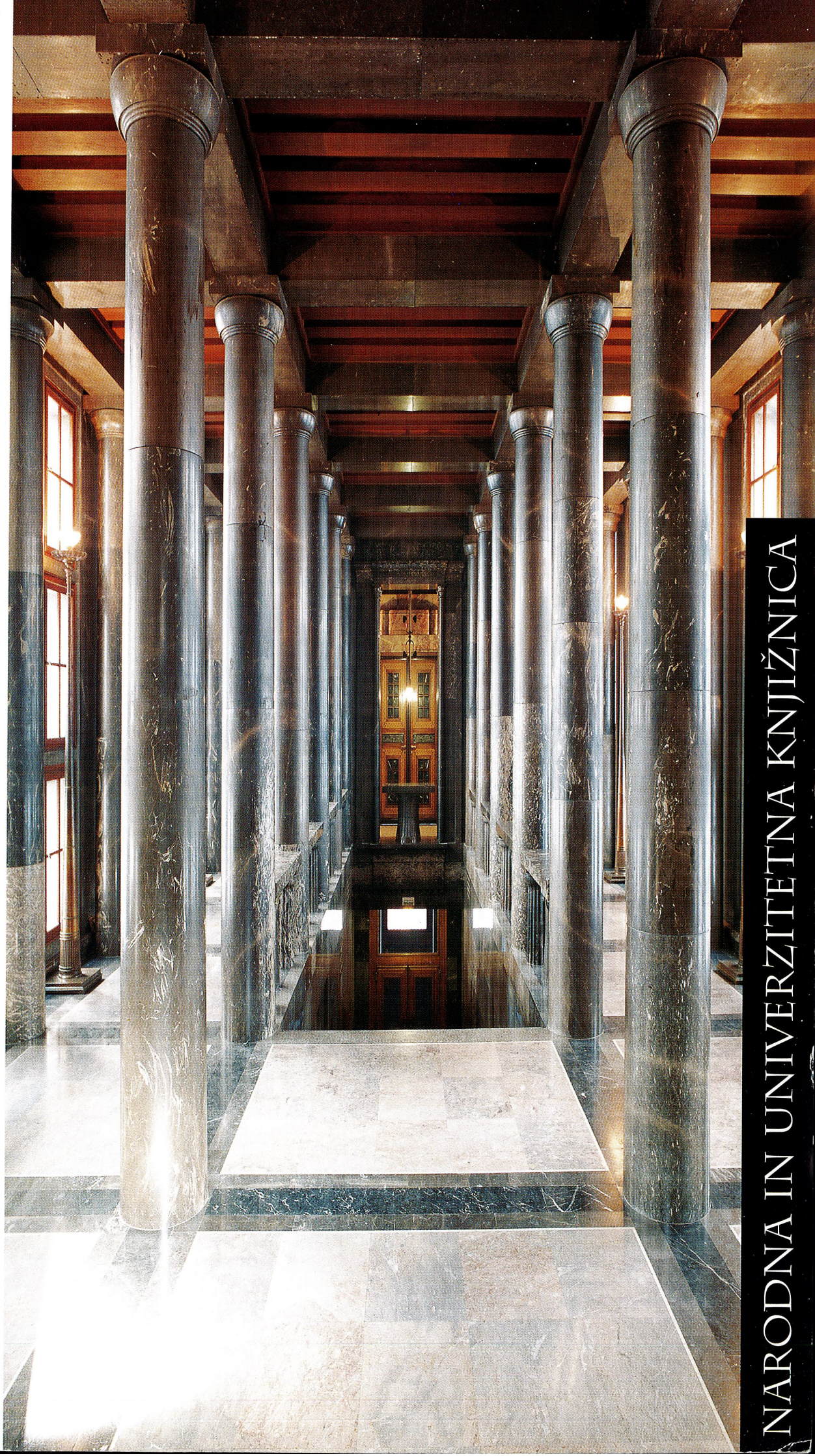


KNJIŽNIČARŠKE NOVICE

LJUBLJANA



NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

avgust - september 2000



Knjižničarske novice 10(2000)8/9
ISSN 0353-9237

Izdala in založila: *Narodna in univerzitetna knjižnica*
Turjaška 1
1000 Ljubljana
telefon (061) 2001 176, 2001 110
<http://www.nuk.uni-lj.si/>

Za knjižnico: *mag. Lenart Šetinc*

Odgovorna urednica: *Vilenska Jakac-Bizjak*

Glavna urednica: *Jelka Kastelic*

Uredniški odbor: *dr. Melita Ambrožič, dr. Silva Novljan, dr. Maja Žumer*

Naslovnico oblikoval: *Aleksij Kobal*

Fotografija na naslovnici: *Goran Bertok*

Tisk: Tiskarna Pleško, d.o.o.

Naklada: 660 izvodov. Letna naročnina; naročila in odpovedi pošiljajte pisno na naslov uredništva. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Naslov uredništva: NUK, Informacijski center za bibliotekarstvo, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 1000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah ali po elektronski pošti: jelka.kastelic@nuk.uni-lj.si.

ZBDS

Strokovno posvetovanje in
skupščina BDS
**"TRADICIONALNI MEDIJI IN
SODOBNA
INFORMACIJSKA DRUŽBA"**
Maribor, Narodni dom, 11.-
13. oktober 2000

Društvo bibliotekarjev Maribor se s polno paro pripravlja na letošnje strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Organizatorji se trudimo, da bi bilo bivanje v Mariboru, v času posvetovanja od 11. do 13. oktobra, zanimivo in predvsem prijetno. Razpis in prijavnice so bili prijavljeni v prejšnji številki Knjižničarskih novic. Ker ste med tem bili na zasluženih počitnicah in dopustih, bi Vas radi spomnili, da se pravočasno prijavite. Predvsem si pravočasno zagotovite prenočišča.

Nasvidenje in dobrodošli v Mariboru!

Društvo bibliotekarjev Maribor

**SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE
KNJIŽNICE**

OB STOLETNICI ROJSTVA MIRANA JARCA

Petega julija pred stotimi leti se je rodil slovenski pesnik, pripovednik, dramatik, kritik in prevajalec - Miran Jarc. Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, nekoč Študijska knjižnica, se je že leta 1952 poimenovala po znanem dolenjskem rojaku.

Letos smo se ob pomembnem jubileju odločili izpeljati projekt, posvečen Miranu Jarcu. V sklopu projekta, ki sta ga pomagala financirati Ministrstvo za kulturo RS in Mestna občina Novo mesto, smo izdali publikacijo, posvečeno 100-letnici rojstva Mirana Jarca, v knjižnici smo postavili razstavo o življenju in ustvarjanju Mirana Jarca, ki smo jo posneli tudi na video-kaseto, v prostorih Dolenjske banke na Seidlovi cesti 3, pa smo postavili razstavo Miran Jarc in Novo mesto. Ob tej priliki smo izdali tudi dve spominski razglednici, skupaj s Filatelističnim društvom Novo mesto pa spominsko ovojnico in žig.

Osrednji dogodek letošnjega praznovanja pa je bil spominski večer, prirejen ob 100-letnici rojstva pesnika Mirana Jarca. Petega julija je bila naša velika čitalnica premajhna za številno občinstvo, ki je želelo počastiti spomin na velikega rojaka.

V uvodnem govoru je ravnateljica Knjižnice Mirana Jarca gospa Andreja Pleničar spregovorila o projektih knjižnice, poleg projekta o Miranu Jarcu je predstavila projekt Kronika Knjižnice Mirana Jarca. Tudi ta projekt sta sofinancirala Ministrstvo za kulturo RS in Mestna občina Novo mesto. Kroniko Knjižnice Mirana

Jarca je uredila kolegica bibliotekarka Ivana Kužnik, vsebuje pa izbor člankov iz Dolenjskega lista od leta 1950 do današnjih dni. Svoj govor je ravnateljica sklenila z mislijo o povezanosti knjižnice in umetnika, saj knjižnica v svojih posebnih zbirkah hrani obsežno gradivo in korespondenco pesnika, postala je varuh spomina nanj, kar dokazuje tudi njen današnji prepoznavni simbol ali logotip - silhueta Mirana Jarca.

Izčrpen prerez življenja in dela plodovitega besednega ustvarjalca Mirana Jarca je podala višja bibliotekarka Jadranka Matić-Zupančič. Miran Jarc se je rodil leta 1900 v Črnomlju, v Novem mestu je preživel svoja dijaška leta od 1910 do 1918, leta 1920 se je udeležil znamenite "novomeške pomladi", gibanja, ki je prebudilo ustvarjalno življenje dolenjske metropole. Znano je Jarčevo pesniško in pripovedno ustvarjanje. Njegova pesniška zbirka Človek in noč je eno glavnih del slovenske ekspresionistične poezije, roman Novo mesto pa pričevanje o iskanju novih vrednot srednješolskih generacij v času prve svetovne vojne. Čeprav je Miran Jarc živel le 42 let, leta 1942 je padel na Pugledu pri Starem Logu v roški ofenzivi, je njegovo ustvarjanje trajno obogatilo zakladnico slovenske umetnosti in kulture.

O publikaciji, ki jo je ob jubileju izdala novomeška knjižnica, je spregovorila njena urednica bibliotekarka Darja Peperko. Pri tem je poudarila zlasti željo knjižnice, da s pomočjo publikacije čim širšemu krogu uporabnikov predstavi umetnikovo zelo obsežno literarno in ostalo zapuščino, ki jo hrani Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto v Posebnih zbirkah Boga Komelja. Publikacija vsebuje študijo dr. Franca Zadravca z naslovom Miran Jarc: 1900-1942, katalog rokopisnega in ostalega gradiva Mirana Jarca v novomeški knjižnici,

ki ga je pripravila vodja Posebnih zbirk Knjižnice Mirana Jarca bibliotekarka Darja Peperko v sodelovanju z bibliotekarko Majo Medic, bibliografijo del Mirana Jarca od leta 1918-1951, ki jo je sestavila Ana Matko, in bibliografijo Mirana Jarca od leta 1952 dalje, ki jo je pripravil naš sodelavec višji knjižničarski referent Jože Gorenc. Publikacija o Miranu Jarcu je obogatena tudi z zanimivim slikovnim gradivom, s fotografijami literarne, slikovne in ostale zapuščine Mirana Jarca, hranjene v naši knjižnici.

Spominski večer smo poživili z zanimivim predavanjem prof. Jožeta Škufce, ki je spregovoril o korespondenčnih in nekaterih drugih pričevanjih o Miranu Jarcu. Izvedeli smo veliko zanimivosti iz njegovega ukvarjanja z Miranom Jarcem (v svoji diplomski nalogi je namreč analiziral genezo Jarčevega romana Novo mesto), o njegovih stikih z Božidarjem in Tatjano Jakac, kajti Jakac je bil dolgoletni Miranov prijatelj. Mnogo mu je o Jarcu in sodobnikih povedal Edvard Kocbek, Jarčeva soproga Zinka Jarc mu je izročila nekaj pisem iz korespondence med Jakcem in Jarcem, od Jarčevega sodobnika dr. Mirka Pretnarja mu je za Knjižnico Mirana Jarca uspelo pridobiti pisma, ki jih je dr. Pretnar pisal Zinki, ljubezni in pozneje ženi Mirana Jarca. Prof. Škufca je opozoril, da danes na knjižnem trgu ni zaslediti del Mirana Jarca. Za tisk bi morali pripraviti njegova prozna in dramska dela ter zanimivo korespondenco, zaslužil bi si tudi objavo svoje monografske publikacije.

Živa priča takratnega dogajanja, soproga Božidarja Jakca, Tatjana Jakac, pa nam je še bolj približala človeški lik Mirana Jarca in prijateljevanje literarnega in likovnega umetnika.

Rdeča nit večera so bile interpretacije Jarčevih pesmi v odlični izve-

dbi Tomaža Koncilije. Za glasbeno obogatitev večera pa je poskrbela violinistka Maja Bevc.

To je bil izjemno bogat in pester večer, ki je obudil spomin na pomembnega slovenskega pesnika, pisatelja, dramatika, kritika in prevajalca - Mirana Jarca. Upamo, da bo njegovo delo tudi v bodoče ostalo navdih prihajajočim generacijam, saj njegovo ime soustvarja tudi sodobno podobo naše "hiše", novomeške Knjižnice Mirana Jarca.

Jadranka Matić-Zupančič

STROKOVNA SREČANJA V PIONIRSKI KNJIŽNICI V LJUBLJANI

V šolskem letu 2000 – 2001 bomo v Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani nadaljevali s strokovnimi srečanji mladinskih in šolskih knjižničarjev tako kot doslej, vsako drugo sredo v mesecu, ob 9. 30.

Prvo srečanje bo v sredo, 8. novembra ob 9.30:

– Z igro v Zofijin svet

Od knjige k igri in zopet do knjige je zanimiva in dragocena spodbuda, o kateri bodo spregovorili: *Ida Mlakar* in *Tone Obadič* (Pionirska knjižnica v Ljubljani), *dipl. ing. Katka Kranjc* (Laser plus d.o.o. iz Ljubljane) in *dr. Ljubica Marjanovič Umek* (Filozofska fakulteta v Ljubljani).

Tanja Pogačar

VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

IZOBRAŽEVANJE UPORABNIKOV ZA DELO S KATALOGOM CMK (COBISS/OPAC)

Uvod

Centralna medicinska knjižnica (CMK) je pričela graditi svoj računalniški katalog leta 1990, v okviru sistema COBISS, ki ga razvija Inštitut informacijskih znanosti. V katalogu so zajete monografije od leta 1989 dalje, revije pa od leta 1984 dalje, gradivo pa je opisano z bibliografskimi podatki in podatki, ki se nanašajo na vsebino del.

Vse gradivo CMK opremimo z deskriptorji iz tezavra MESH (MEDical Subject Headings), tako v angleščini in v slovenskem prevodu, ki jih vnašamo v polje 606. Deskriptorji specifično opisujejo vsebino del in omogočajo iskanje po ožjih temah.

Obdelava gradiva (v slovenščini) po medicinskih področjih, ki ustrezajo vsebinski porazdelitvi revij v sekundarni reviji Index Medicus, pa nam omogoča pregled nad širšimi temami. Na ta način smo razvrstili vse tekoče naročene revije in monografije od leta 1995 in za to uporabili polje 610.

Tretji nivo vsebinske obdelave je namenjen študentom in učiteljem Medicinske fakultete, saj smo z uporabo polja 610 razvrstili učbenike po predmetniku za študij medicine in stomatologije.

Opazili smo, da imajo uporabniki pogosto težave pri uporabi kataloga, še posebej pri kompleksnejših zahtevkih. Želimo si, da bi si uporabniki sami znali poiskati informacije o

gradivu, ki je dejansko dosegljivo v naši knjižnici. Zato smo se v CMK odločili, da za svoje člane organiziramo ustrezno izobraževanje. Pripravili smo tudi zloženko, ki opisuje značilnosti kataloga CMK in primere iskanja po ožjih in širših temah. Ureditev računalnice s šestimi delovnimi mesti v čitalnici revijskega oddelka CMK je omogočila organizacijo brezplačnih tečajev za člane CMK. Tečaj Delo s katalogom CMK (COBISS/OPAC) poteka enkrat mesečno od maja 1999 in sicer vsak prvi torek v mesecu (razen julija in avgusta) po vnaprej določenem programu in traja uro in pol.

Vsebina in potek tečaja

Tečajnike seznanimo z osnovami dela s sistemom COBISS/OPAC na WWW s poudarkom na načelih bibliografske in vsebinske obdelave gradiva za Katalog CMK ter z vrsto obdelanega gradiva in možnostmi iskanja. Predvsem pa želimo naše člane naučiti katere informacijske probleme lahko rešujejo s pomočjo kataloga in katere z uporabo bibliografskih baz kot so MEDLINE, SCI in CURRENT CONTENTS. Pri vsakodnevnom delu z uporabniki in sprotih inštrukcijah opazamo, da želijo ti prevečkrat uporabljati Katalog CMK za iskanje zelo ozko zastavljenega informacijskega problema ali za iskanje člankov.

Preden smo se odločili za izvajanje tečaja, smo se posvetili izdelavi programa izobraževanja, ki temelji na vsakodnevnih izkušnjah pri delu z uporabniki, tako v knjižnem kot revijskem oddelku CMK. Program naj bi ustrezal tako študentom, kot zaposlenim v matični organizaciji in ostalim udeležencem tečaja. Zavedali smo se dejstva, da se bodo tečaja udeleževali računalniško in informacijsko manj pismeni uporabniki in da bo potrebno program sproti prilagajati udeležencem tečaja. Po

elektronski distribucijski listi uporabnikov pošiljamo obvestilo o tečaju in prijave sprejemamo na posebno izdelanem obrazcu, kakor tudi po elektronski pošti in telefonsko. Število tečajnikov je žal omejeno na šest mest in tako zapolnimo kapacitete za dva meseca vnaprej ali po potrebi organiziramo tečaj dvakrat mesečno.

Pri sami izvedbi tečaja smo časovno omejeni in izkušnje po nekaj tečajih so nam pokazale, da si tečajniki želijo predvsem praktičnega dela s Katalogom CMK. Kljub temu se nam je zdelo potrebno, da jim predstavimo temeljne pojme, kaj je katalog, COBISS in OPAC. Še podrobneje pa na tečaju opišemo vsebinsko obdelavo gradiva, ki je specifična za področje biomedicine ter našo knjižnico in poteka večtirno, kar omogoča iskanje po širših in ožjih temah.

V drugem, izključno praktičnem delu tečaja tečajnike seznanimo, da lahko do strežnika COBISS/OPAC za WWW dostopajo z domače strani CMK, dostop do sistema COBISS pa je možen tudi preko terminalov v CMK. Ogledamo si posamezne menije in kakšne možnosti ponujajo, ter nato preidemo na osnovni način iskanja. Tečajniki nimajo večjih težav s tem načinom iskanja. Naučijo se tudi uporabe gumba Pregled pojmov, ki nam omogoča vpogled v abecedni indeks posameznih polj, izbire tipa gradiva in možnosti krnjenja iskalnih zahtev. Ko preidemo na ukazni del iskanja, tečajnike najprej opozorimo na gumb Pregled pripon in predpon ter možnost uporabe Boolovih operatorjev (AND, OR, NOT), kar omogoča poljubno kombiniranje polj. Po nekaj primerih kombinacij najbolj pogosto uporabljenih iskalnih predpon v kombinaciji z Boolovimi operatorji, se posvetimo iskanju po vsebini. Že prej omenjena večtirna vsebinska obdelava gradiva v Katalogu CMK, nam omogoča različne

možnosti preiskovanja. Ta del tečaja pritegne veliko pozornost tečajnikov. Nadaljujemo s praktičnim iskanjem po ključnih besedah, ki omogočajo najširše iskanje po številnih poljih s pomočjo iskalne predpone KW. Tečajniki s pomočjo te iskalne predpone radi poiščejo ime kakega srečanja ali kongresa, katerega so se udeležili, saj do sedaj še nihče od njih ni poznal te možnosti. Iskanje po predmetih študija na Medicinski fakulteti s pomočjo iskalne predpone DU nam olajša abecedni seznam predmetov na Medicinski fakulteti, ki ga prejmejo tečajniki. Tudi ko vadiamo iskanje po področjih medicine, prav tako z iskalno predpono DU, nam je v pomoč seznam deskriptorjev področij za iskanje po gradivu CMK.

Gotovo najtežji del iskanja za tečajnike, je iskanje po MESH deskriptorjih z iskalno predpono TN. S tem načinom iskanja lahko oblikujemo iskalno zahtevo tematsko najbolj specifično v slovenščini in angleščini. Tisti, ki redno uporabljajo bibliografsko zbirko MEDLINE in MESH deskriptorje le te sedaj uporabijo tudi za iskanje po našem katalogu. Skupaj naredimo več primerov iskanja, ki so prilagojeni različnim specializacijam tečajnikov. Predpono TN kombiniramo tudi s tematskim, oblikovnim in zemljepisnim kvalifikatorjem tako v slovenščini kot v angleščini. Tečajnike naučimo tudi iskanja s predpono CL, saj tako lahko iščejo tematske zvezke serijskih publikacij, ki so obdelani kot knjižna zbirka. Ta način iskanja se zdi tistim, ki sledijo določeno publikacijo zelo koristen in menijo, da ga bodo s pridom uporabljali.

V zaključnem delu tečaja se lotimo iskanja prešernovih nalog, magistrskih del in doktorskih disertacij. Iščemo na dva načina in vsak tečajnik si izbere način, ki mu je ljubši. Uporabljamo predponi TD in CC.

Tečajniki na koncu tečaja ti dve predponi kombinirajo z ostalimi, predvsem AU, PY, DU. Ker se zbirka elektronskih učbenikov in drugega gradiva na zgoščenkah v naši knjižnici stalno povečuje, se pred koncem tečaja naučimo še iskanja računalniških medijev. Rezultate iskanja lahko tečajniki razvrstijo po naslovu, avtorju in letu ter si celoten zapis ogledajo v skrajšanem formatu. Zapis shranijo na disketi ali trdem disku s pomočjo menija File/Save As v WWW pregledovalniku, jih pošljejo na svoj elektronski naslov, ali pa natisnejo. Tečajnike opozorimo, kateri podatki so potrebni za hitro pripravo zelenega gradiva. Ogledajo si jih lahko v rezultatih iskanja.

Zaključek

Uporabniški vmesnik COBISS/OPAC za WWW so uporabniki lepo sprejeli. Prijazen je tudi zaradi dvojnega indeksiranja vseh besed in fraz, ki vsebujejo diakritične znake, ki so do sedaj predstavljali precejšnje težave pri iskanju gradiva. Številna udeležba na tečaju, ki ga organiziramo v CMK potrjuje, da je izobraževanje uporabnikov za uporabo COBISS/OPAC-a potrebno. Nihče od udeležencev tečaja še ni poznal vseh številnih možnosti, ki jih lahko uporabijo za iskanje gradiva po našem katalogu. Nekaterim se je tečaj zdel prezahteven in se ga nameravajo ponovno udeležiti, drugi se želijo udeležiti nadaljevalnega tečaja. Tečajnike seznanimo z možnostjo pregledovanja izposojenega gradiva in jim po tečaju dodelimo geslo, če to želijo.

Do sedaj se je tečaja udeležilo 45 kandidatov. Ti so bili predvsem iz inštitutov Medicinske fakultete, Kliničnega centra, Pediatrične klinike in drugih inštitucij. Na tečaju bi si želeli več študentov, čeprav so ti zajeti na dodiplomskem izobraževanju v okviru predmeta Biomedicinska informa-

tika. V bodoče nameravamo spremeniti način obveščanja in potrjevanja udeležbe na tečaju in tako skrajšati čakalno dobo, ki je sedaj predolga. Z krajšo anketo bomo tečajnike povprašali o njihovi oceni tečaja in morebitnih željah in to upoštevali pri nadaljnjem delu. Predvsem pa si želimo, da bi zanimanje za tečaje ostalo takšno kot do sedaj.

Božislava Oberč

PREDSTAVLJAMO VAM

ZBIRANJE PODATKOV O DELU SLOVENSКИH KNJIŽNIC

Mesto Državne matične službe za knjižničarstvo v slovenskem knjižničarstvu določajo njene osnovne naloge, ki zajemajo tako spremljanje delovanja knjižnic, svetovanje knjižnicam in izdajanje strokovnih mnenj v zvezi s knjižničarsko problematiko, obravnavanje in oblikovanje predlogov zakonskih in predzakonskih aktov s področja knjižničarstva, koordiniranje in izvajanje razvojnih in aplikativnih projektov na tem področju kot tudi usklajevanje knjižničarske dejavnosti s pristojnimi ministrstvi. Uspešno opravljanje teh nalog pa je v tesni povezavi z vedno dostopnimi, ažurnimi in preverjenimi statističnimi podatki o slovenskih knjižnicah.

Za vedno nove podatke o delovanju naših splošnoizobraževalnih, visokošolskih in specialnih knjižnic skrbi v okviru Narodne in univerzite-

tne knjižnice Državna matična služba za knjižničarstvo. Zakonsko je zbiranje podatkov utemeljeno z Zakonom o knjižničarstvu in Sklepom o ustanovitvi javnega zavoda, kjer nastopa Narodna in univerzitetna knjižnica kot registrski organ, ki vodi uradno zbirko podatkov o knjižnicah, potrebnih za knjižnično dejavnost. Podatke o šolskih knjižnicah pa zbira Statistični urad Republike Slovenije. V skladu z Nacionalnim programom statističnih raziskovanj je potrebno podatke o delu knjižnic zbirati vsaka tri leta. Ker je ena od osnovnih nalog Državne matične službe za knjižničarstvo svetovalno delo, ki temelji ravno na vedno ažurnih podatkih o knjižnicah, pa izpolnjujejo knjižnice statistični vprašalnik vsako leto, z izjemo šolskih knjižnic, katerih podatke zbira Statistični urad Republike Slovenije vsaka tri leta.

Državna matična služba za knjižničarstvo oblikuje in razpošilja vprašalnike, vrnjene vprašalnike pregleda, po potrebi zahteva popravke, opozarja na očitne napake in odgovarja na posamezna vprašanja glede izpolnjevanja vprašalnikov. Zbrane, pregledane in obdelane podatke posreduje različnim inštitucijam. Tako Statističnemu uradu Republike Slovenije, različnim medijem, Univerzi v Ljubljani in Univerzi v Mariboru, UNESCO, Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije, posameznim tipom knjižnic, itd. Podatke o delu slovenskih knjižnic mora posredovati Statističnemu uradu Republike Slovenije do 30. junija, več različnih vprašalnikov projekta LIBECON2000 pa mora izpolniti do 31. avgusta.

Letos je bilo poslanih 295 statističnih vprašalnikov o delu knjižnic. 74 vprašalnikov skupaj z navodili za izpolnjevanje in definicijami iskalnih količin visokošolskim knjižnicam, 60 splošnoizobraževalnim in 161 specialnim knjižnicam. Posamezne knjižnice so odgovorile na vprašalnik na-

tančno, vestno in v dogovorjenem roku. Spet druge pa so imele pri izpolnjevanju nemalo težav. Tako kot vsako leto se je tudi letos pojavljalo največ napak pri delu vprašalnika, ki se je nanašal na zaposlene delavce v knjižnici. Splošnoizobraževalne knjižnice so odgovorile na največ zahtevanih iskalnih količin, izpolnjene vprašalnike pa so najhitreje vrnilo visokošolske knjižnice. Rok za vrnitev vprašalnika je bil 31. marec 2000, vendar so knjižnice z vračanjem vprašalnika tudi letos kasnile. Kljub intervenciji Ministrstva za kulturo, ki je s posebnim dopisom prosilo splošnoizobraževalne knjižnice, naj pošljejo izpolnjene vprašalnike, je dobila Državna matična služba za knjižničarstvo zadnji pravilno izpolnjen vprašalnik šele v začetku julija 2000. Vse visokošolske in splošnoizobraževalne knjižnice so na vprašalnik o delu knjižnice odgovorile, specialne knjižnice pa so vrnilo le 136 izpolnjenih vprašalnikov. Letos je Statistični Urad Republike Slovenije razposlal statistične vprašalnike o delu šolskih knjižnic za leto 1999, pri pripravi katerih pa je sodelovala tudi Državna matična služba za knjižničarstvo.

Nepopolno in nepravilno izpolnjeni vprašalniki povzročajo tako knjižnicam, kot vsem tistim, ki podatke zbirajo probleme, ki pa se skušajo čimhitreje in čimuspješneje rešiti. Zaradi tega je DMS tudi letos organizirala enodnevne seminarje za pomoč knjižničarjem pri izpolnjevanju letnih poročil o delovanju knjižnic. Za visokošolske, specialne in šolske knjižnice so bili seminarji organizirani v Narodni in univerzitetni knjižnici. Udeležilo se jih je 23 knjižničarjev iz specialnih, 15 iz visokošolskih in 10 iz šolskih knjižnic. Izvedenih pa je bilo tudi 6 enodnevnih seminarjev v pokrajinskih knjižnicah, katerih se je udeležilo 75 knjižničarjev iz 58 osrednjih knjižnic. Skupno se je torej

teh seminarjev udeležilo 123 knjižničarjev iz vse Slovenije. Prav tako je organizirano izobraževanje iz statistike v knjižničarstvu v okviru predavanj "Strokovnega knjižničarskega izobraževanja", ki potekajo v Narodni in univerzitetni knjižnici.

Sveži podatki o delovanju slovenskih knjižnic bodo tudi letos dostopni na domači strani Narodne in univerzitetne knjižnice. Pri prikazovanju podatkov pa bo prišlo do določenih sprememb. Statistične tabele, ki bodo prikazovale podatke visokošolskih knjižnic za leto 1999, bodo oblikovane po enakem principu kot lani. Knjižnice bodo razdeljene na štiri sklope; prvi sklop predstavljajo knjižnice Univerze v Ljubljani, drugega Narodna in univerzitetna knjižnica in Centralna tehnična knjižnica, tretjega knjižnice Univerze v Mariboru in četrtega knjižnice samostojnih visokošolskih zavodov. Sprememba se bo pojavila le pri prikazovanju statističnih podatkov Filozofske fakultete, saj bo od sedaj naprej vseh 19 knjižnic omenjene fakultete zabeleženo pod skupnim imenom Osrednja humanistična knjižnica. Spremenila pa se bo tudi oblika tabel, ki prikazujejo podatke o delovanju splošnoizobraževalnih in delno tudi specialnih knjižnic. Splošnoizobraževalne knjižnice bodo letos razdeljene po regijah v 10 skupin, kar pomeni, da bo iz prikazanih podatkov moč ugotoviti razvitost splošnoizobraževalnih knjižnic v posamezni regiji. Nova in podrobnejša bo razdelitev specialnih knjižnic. Specialne knjižnice se bodo glede na ustanove, znotraj katerih delujejo, delile na knjižnice s področja industrije in trgovine, knjižnice s področja kulture, vladne specialne knjižnice, knjižnice s področje znanosti, knjižnice s področja zdravstva ter na druge specialne knjižnice.

Državna matična služba za knjižničarstvo je letos oblikovala tudi vprašalnik o uporabi elektronskih

virov v knjižnici, ki bo služil kot osnova za predstavitev uporabe elektronskih virov v slovenskih knjižnicah na posvetovanju Združenja bibliotekarskih društev Slovenije. Vprašalnik je bil poslan vsem splošnoizobraževalnim, visokošolskim in specialnim knjižnicam ter 44 gimnazijskim knjižnicam.

V okviru reševanja zahtev etničnih skupin pa je Državna matična služba za knjižničarstvo oblikovala poseben vprašalnik o Romih v splošnoizobraževalnih knjižnicah, ki je bil poslan vsem splošnoizobraževalnim knjižnicam.

Podatki o delu knjižnic so dostopni na NUKovi domači strani <http://www.nuk.uni-lj.si/uporaba/enote/maticna/maticna0.html>

in v publikacijah zbirke Slovenske knjižnice v številkah. Spletna stran Državne matične službe je redno ažurirana in tako bodo na nje kmalu prikazani tudi podatki za leto 1999.

Damjana Tizaj

ŠTUDIJ INFORMACIJSKE ZNANOSTI IN BIBLIOTEKARSTVA NA DALJAVO: UNIVERZA ROBERTA GORDONA IZ ABERDEENA

Med najboljšimi evropskimi šolami, ki izvajajo visokošolsko izobraževanje na področju bibliotekarstva in informacijske znanosti, je vsekakor Šola za informiranje in medije, ki deluje v okviru fakultete za menedžment pri univerzi Roberta Gordona v Aberdeenu (Škotska). Pri organizaciji in izvajanju visokošolskega programa šola nenehno spremlja novosti na področju bibliotekarstva

in informacijske znanosti, uvaja v pedagoški proces sodobne učne metode in tehnologijo, spremlja povpraševanje oz. potrebe okolja po kadrih, vsako študijsko leto spreminja ali dopolnjuje izobraževalne oblike oz. svojo študijsko ponudbo, sodeluje v številnih mednarodnih projektih, omogoča študij mnogim študentom in knjižničarjem iz tujine itd. Poleg tega pa so tako študentom kot osebju šole na voljo novi, funkcionalni in sodobno opremljeni učni prostori. Aberdeenska šola pa v študijskem letu 2000-2001 ponuja tudi možnost podiplomskega študija informacijske znanosti in bibliotekarstva na daljavo.

Univerza Roberta Gordona

O nastanku Univerze Roberta Gordona obstaja več virov, ki si glede točnega datuma njene ustanovitve niso enotni, nobenega dvoma pa ni glede naziva univerze. Robert Gordon, rojen leta 1668 v Aberdeenu, je kot veletrgovec zgodaj zapustil domovino in si ustvaril donosen posel v Gdanku. V Aberdeen se je vrnil šele po upokojitvi in z oporoko določil, da po njegovi smrti njegovo premoženje uporabijo za izgradnjo šole z internatom za šolanje mladih fantov. Tako je bila leta 1750 dokončana Klinika Roberta Gordona, v kateri so se lahko šolali sinovi ali vnuki svetnikov cehovskega ali trgovskega parlamenta v Aberdeenu. Leta 1881 se šola preoblikuje v kolidž, obiskujejo pa jo lahko tudi dekleta in starejši prebivalci. Leta 1884 prevzame še celoten izobraževalni program Inštituta za mehaniko. Kasneje je šola nekajkrat spremenila naziv in učne programe in tako leta 1965 postala Tehnološki inštitut Roberta Gordona, ki je izvajal neuniverzitetni visokošolski program, leta 1992 pa pridobila univerzitetni status.

Danes slovi Univerza Roberta Gordona kot visokošolska ustanova, ki se zelo hitro odziva na potrebe okolja. Na njej študira preko 8.000 študentov, katerim je v okviru rednega, izrednega, dodiplomskega in podiplomskega študija na voljo 145 študijskih predmetov. V univerzo so vključene 4 fakultete t.j. fakulteta za oblikovanje, fakulteta za zdravstvo in socialno delo, fakulteta za menedžment in fakulteta za znanost in tehnologijo. Univerza slovi tudi po sistemu ugotavljanja in zagotavljanja kvalitete, sodelovanju z industrijo ter mednarodni aktivnosti.

Šola za informiranje in medije in nove oblike študija bibliotekarstva

Šola za informiranje in medije, ki deluje v okviru fakultete za menedžment, zelo hitro širi obseg študijskega programa s področja bibliotekarstva, informacijskega menedžmenta, založništva, jezikov in komuniciranja. Trenutno ima 450 dodiplomskih in podiplomskih študentov in je zelo povezana s potencialnimi delodajalci svojih diplomantov ter slovi po obsežnem in kakovostnem raziskovalnem programu. K šoli sodita tudi center za moderne jezike in center za upravljanje z znanjem.

V študijskem letu 2000/2001 uvaja šola podiplomski (magistrski) študij upravljanja z znanjem ter podiplomski študij informacijske znanosti in bibliotekarstva na daljavo. Študij informacijske znanosti in bibliotekarstva na daljavo bo potekal preko Interneta in t.i. univerzitetnega virtualnega kampusa, ki že zdaj gosti različne oblike študijskih programov izobraževanja na daljavo. Virtualni kampus zagotavlja temeljno infrastrukturo za študij na daljavo, omogoča komuniciranje med študenti in učnim osebjem ter ostalimi izvajalci izobraževanja (npr. knjižnicami), omogoča online diskusijske skupine ipd. Študentje bodo morali

uspešno opraviti osem študijskih modulov, če bodo želeli pristopiti k izdelavi magistrske naloge, možen pa bo tudi krajši specialistični študij, pri katerem bodo morali študentje končati štiri module. Študij bo trajal dve leti, za izdelavo magistrske naloge pa še nadaljnje leto dni. Študentje, ki ga bodo zaključili, bodo pridobili naziv *Master of Science in Information and Library Studies*. Študijski program sta akreditirala Bibliotekarsko združenje in Institut informacijskih specialistov (Institute of Information Scientists).

Za dostop in uporabo virtualnega kampusa bodo študentje potrebovali osebni računalnik (PC ali MAC), primerno programsko opremo t.j. Microsoft Internet Explorer (najmanj verzijo 5) ali Netscape Navigator (najmanj verzijo 4), komunikacijsko opremo in nekaj programskih orodij (Word, PowerPoint, Adobe Acrobat, Macromedia Flash Plugin).

V podiplomski študij na daljavo se lahko vpišejo diplomanti kateregakoli visokošolskega študija, vendar pa bodo pri vpisu imeli prednost kandidati z ustreznimi delovnimi izkušnjami. Za študij bo potrebno plačati šolnino.

Podrobnejše informacije o študijskem programu in postopku vpisa lahko dobite pri vodji študija Riti MARCELLA (r.marcella@rgu.ac.uk) ter na spletnih straneh <http://www.rgu.ac.uk/schools/sim/courses/courses.htm> in <http://www.campus.rgu.com/>

Melita Ambrožič

MEDNARODNA SREČANJA

CECR ("The Central European Conference on Reading")

"Unity and Diversity in Literacy Development"

Enotnost in raznolikost v razvijanju pismenosti

Bratislava, 6. - 8. julij 2000

Organizator konference je bilo Slovaško bralno društvo v sodelovanju z avstrijskim in madžarskim bralnim društvom ter še z nekaterimi drugimi slovaškimi in mednarodnimi ustanovami. Organizacijsko so jo povezali s konferenco RWCT (Reading and Writing for Critical Thinking Conference: Transforming Teaching and Learning) v Keszthelyju na Madžarskem (30. 6. - 4. 7.), tako da so se nekateri udeleženci preprosto preselili z ene na drugo konferenco, kar velja predvsem za gostujoče strokovnjake iz ZDA (projekt RWCT pri IRA).

Na konferenci so bili udeleženci iz naslednjih držav: Albanije, Armenije, Avstrije, Bolgarije, Hrvaške, Češke, Estonije, Madžarske, Kazahstana, Kirgistan, Latvije, Litve, Moldavije, Mongolije, Poljske, Romunije, Rusije, Ukrajine in seveda, največ iz Slovaške. Nekaj vabljenih gostov je bilo iz Belgije, Izraela, Kanade, Nemčije, Velike Britanije, Danske, Švedske, Nizozemske in ZDA. Iz Slovenije smo se konference udeležili: dr. Livija Knaflič (Andragoški center Slovenije), dr. Igor Saksida (Pedagoška fakulteta v Ljubljani), Manca Perko (Bralna značka Slovenije), Darja Lavrenčič Vrabec (Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani, enota Pionirska

knjižnica) in Tilka Jamnik (Knjižnica Otona Župančiča v Ljubljani, Borza branja). Udeležbo na konferenci je dr. Liviji Knaflič, Manca Perko in Darja Lavrenčič Vrabec na priporočilo dr. Silve Novljan omogočila fundacija Open Society, za kar se omenjeni inštituciji zahvaljujemo.

Konference so se udeležili tako praktiki (vzgojitelji, učitelji, specialni pedagogi, bibliotekarji ...) kot tudi teoretiki z različnih strokovnih področij (strokovnjaki mladinske književnosti, raziskovalci s področja branja z različnih univerz in inštitutov, nevropsihiatri, psihologi ...). Konferenca je potekala v stavbi IUVENTA, ustanovi, ki jo je ustanovilo slovaško Ministrstvo za šolstvo z namenom, da z najrazličnejšimi (kulturno-umetniškimi in športnimi) dejavnostmi "pokriva" prosti čas otrok in mladih.

Srednjeevropska konferenca o branju se je začela pravzaprav že 5. 7. zvečer s pozdravnimi govori, otvoritvenim šampanjcem in nastopom slovaške folklorne skupine. Sicer je delovno konferenca potekala dva cela dneva in še tretji dan dopoldne. Dopoldne so bili skupni plenarni referati, popoldne pa je vzporedno potekalo po pet sekcij in delavnic.

Teme popoldanskih sekcij so bile naslednje:

- Pismenost in demokracija
- Razvoj pismenosti otrok v predšolskem in začetnem šolskem obdobju
- Opismenjevanje mladine in odraslih
- Izpopolnjevanje učiteljev branja
- Knjižničarji, mladinska literatura in publiciranje knjig
- Raziskave bralnih in pisalnih procesov
- Pismenost otrok s posebnimi potrebami: bralne težave, disleksija, ipd.
- Dvojezičnost in pismenost

- Pismenost, novi mediji in tehnologija

V plenarnem delu konference so se v prvih dveh dneh zvrstili naslednji referati:

Zdeněk Matějček: Branje - veselje in žalost: avtorjeva osebna izkušnja iz mladosti in izkušnje, ki si jih je ta češki strokovnjak iz Psihiatričnega centra v Pragi pridobil pri svojem dolgoletnem strokovnem delu z otroki.

Attila Nagy: Bralni razvoj in kritično mišljenje: bibliotekar iz Nacionalne knjižnice v Budimpešti in tudi predsednik Bralnega društva Madžarske je imel referat o tem, kako uporaba knjižničnih informacijskih virov ob obveznih šolskih učbenikih povečuje razvoj kritičnega mišljenja; pri tem je pomembno, da ima učenec priložnost primerjati pridobljeno znanje z znanjem drugih učencev in z znanjem v učbeniku; pomembna je izmenjava mnenj, razgovor, analiza ipd. Pri tem je poudaril veliko vlogo knjižnic in knjižničarjev. Ključni so tudi kvalitetni učitelji, ki znajo otroke motivirati za delo. Branja naj se učenci učijo pri vseh predmetih v šoli (tudi pri pouku matematike, biologije ...). Vse pa se pravzaprav začne že v družini (velika vloga in pomen družinskega branja).

Kurtis S. Meredith: Pismenost, demokracija in sodelovalno učenje v šolah: delimo si vizijo prihodnosti: profesor z Univerze v Severni Iowi skupaj z ženo Jeannie L. Steele, tudi profesorico na omenjeni univerzi, vodi projekt RWCT projekt pri IRA; prepričan je, da pismenost in kritično mišljenje (ki ga v šolah spodbujamo s sodelovalnim učenjem) omogočata v prihodnosti takšno demokratično družbo, v kateri se bo njen sleherni član zavedal svoje svobode in odgovornosti.

Dirk J. Bakker: Nevropsihološko zdravljenje disleksije: nizozemski strokovnjak z Univerze v Amster-

damu nam je predstavil disleksijo, teorijo te pogoste motnje, raziskave, ki potekajo na tem področju, in svojo dolgoletno klinično prakso.

Gavin Reid z Univerze v Edinburgu pa je svoj referat z naslovom *Disleksija, učni stili in metakognicija: Razvoj avtonomnosti v učenju* sklenil s spodbudo, da si ne prizadevajmo zdraviti vsakega drugečnega pogleda na stvari, ampak naj včasih tudi sami poskušamo priti do cilja na drugačen način, kar nam bo prineslo nova spoznanja in nove poti spoznavanja.

V popoldanskem času smo se udeleževali različnih sekcij in delavnic.

V sekciji, ki je bila namenjena *razvoju pismenosti otrok v predšolskem in začetnem šolskem obdobju* sta *Nada Babić in Stanislava Irović* iz Hrvaške predstavili ugotovitve, da otrokom ni všeč preveč interakcije pri branju ali pripovedovanju pravljic; včasih si želijo, da bi jim vzgojiteljice samo brale, npr. brez lutk, aplikacij ipd. *Zdeněk Matějček* je predstavil zgodnje bralce v čeških vrtcih, *Magdalena M. Dumitrana* reformo pouka branja na začetni stopnji osnovne šole v Romuniji, slovaška pedagoginja *Valentina Trubiniová* je utemeljevala, zakaj uspeh učenja na začetni stopnji osnovne šole temelji na otrokovih jezikovnih dosežkih v predšolskem obdobju, *Natalia Smetannikova* je predstavila uravnotežen pristop k učenju branja (fonetični in lingvistično celostni pristop) v ruskih osnovnih šolah, *Aija Tuna* iz Latvije pa je govorila o medsebojni povezanosti učenja branja in pisanja ter razumevanja (kritičnega mišljenja).

V sekciji *o bralnem opismenjevanju mladine in odraslih* je Madžarka *Julia Nagy* predstavila vlogo in pomen dramatike v šolah nekoč in danes; *Irina Valkova* iz Kirgistanu je imela precej dolgo predavanje o Bloomovi taksonimiji in nekaterih prob-

lemih v razvoju kritičnega mišljenja, Madžarka *Annamaria Kadar* pa je predstavila prakso kreativnega pisanja z 10-11 letnimi otroki.

V sekciji z naslovom *Pismenost, novi mediji in tehnologija* je češka univerzitetna profesorica *Květuše Lepilová* predstavila v prispevku "Multimedial Reader" and Videodiagnostic "Have a Talk with us" raziskavo, ki je potekala v letih 1986 do 1999 v Olomoucu na Češkem in je zajela skupino 9 otrok v starosti od 3 do 16 leta. Tudi na Češkem strokovnjaki ugotavljajo da je govorne komunikacije med mladimi (tudi v predšolskem in zgodnje šolskem obdobju), zlasti tistimi, ki živijo v mestih, in odraslimi zelo malo (čedalje manj), kar je zelo zaskrbljujoče. Človeško komunikacijo ali komunikacijo s besedilom (knjigo) pogosto nadomešča sedenje pred TV ekranom ali računalniškim zaslonom. Avtorica poudarja velik pomen branja najrazličnejših informacij na različnih medijih (multimedijski bralec). Ukrajinka *Tatyana Oleinik* pa je v svojem predavanju razmišljala o povezanosti in razvijanju kritičnega mišljenja s pomočjo uporabe informacijske tehnologije. Avtorica že drugo leto sodeluje v mednarodnem projektu "*Reading and Writing for Critical Thinking*", ki poteka predvsem v srednjeevropskih in vzhodnoevropskih državah. V to interdisciplinarno raziskavo so bili v Ukrajini vključeni učitelji francoščine, zgodovine, biologije, psihologi z mnogih šol in tudi študenti matematike in računalništva. Pripravili so posebne tečaje o vključitvi informacijske tehnologije z namenom, da bi dosegli čimboljše kritično mišljenje. Z njimi so bili zelo odmevni med učitelji in tudi študenti.

Izredno je bila zanimiva sekcija, ki je bila posvečena *knjižnicam in programom pismenosti*. Zelo odmeven prispevek o cenzuri v knjižnicah je

predstavil poljski strokovnjak, profesor na Univerzi v Lodzu (oddelek za bibliotekarstvo), *Janusz Dunin*. Spregovoril je o cenzuri, ki je bila dolgo časa (vse do približno leta 1990) nenehno prisotna na Poljskem, nato pa pod vplivom demokratizacije formalno ukinjena. Ali to pomeni tudi dokončno? S svojim razmišljanjem je spodbudil kolege z različnih držav, da so spregovorili o stanju v njihovih državah. Razprava je bila zelo živahna, saj je sprožala najrazličnejša vprašanja (cenzura in mladinska književnost, vpliv lokalne skupnosti na nakup knjižničnega gradiva v splošni knjižnici, cenzura v ZDA, kot zelo demokratični državi).

V sekciji z osrednjo temo *pismenost pri mladih in odraslih* je madžarski kolega *János Steklács* predstavil svojo raziskavo, ki je potekala med mladimi zaporniki, starimi od 17 do 21 let, v kaznilnici v Kecskemétu. S pomočjo različnih testov (nalog) je preverjal njihovo funkcionalno pismenost in prišel do zaskrbljujočih rezultatov.

Poljska bibliotekarka *Katarzyna Wodniak* je predstavila raziskavo o ženskah, bralkah ženskih revij, ki je potekala v v splošnih knjižnicah v Torunu, in povezavo med branjem tovrstne periodike in branjem knjig. Poljska bibliotekarka *Jadwiga Kolodziejska* iz Nacionalne knjižnice v Varšavi se je predstavila s prispevkom s provokativnim naslovom *Prihodnost kanonske literature*. Ta se po njenem mnenju ohranja skozi izobraževanje (šolsko domače branje).

Delavnica več strokovnjakov, ki jo je vodil Nemeč *Franz Biglmaier* o *prvih berilih v sedmih evropskih jeziki* je bila sicer zanimiva, toda modeli preverjanja bralnih dosežkov so morda vendarle preveč poenostavljeni.

Delavnica madžarskega bibliotekarskega strokovnjaka *Atille Nagya*

z naslovom *Changing Face of the Questions in the Libraries* pa je bila svojevrsten dogodek. Potekala je v zelo sproščenem, skoraj klepetalnem vzdušju, med moderatorjem in vodjem delavnice, in udeleženci, predvsem bibliotekarji iz različnih dežel, ki smo izmenjavali izkušnje o spremembah na področju knjižničarstva v zadnjem desetletju (računalniki v knjižnicah, računalniške baze podatkov, internet ...). Po katerih informacijskih virih sedaj najbolj pogosto sežejo uporabniki knjižnice? So informacije, ki jih sedaj potrebujejo uporabniki, drugačne? Kakšna je vloga knjižnice danes? Bibliotekar Nagy je opozoril tudi na socialno vlogo, ki jo danes hote ali ne hote knjižnice (predvsem splošne knjižnice) opravljajo (brezdomci, revni sloji prebivalstva, ki se zatekajo v knjižnico). Ima knjižničar potemtaknem tudi vlogo neke vrste socialnega delavca?

Slovenski udeleženci smo imeli naslednje referate: dr. Livija Knaflič z Andragoškega centra Slovenije je predstavila svoj projekt *družinskega opismenjevanja- BIPS - beremo in pišemo skupaj*, dr. Igor Saksida in Manca Perko sta predstavila *Bralno značko v času računalnikov in knjižno klepetalnico na internetu*; midve pa sva v delavniški obliki predstavili *Slovenski knjižni kviz* kot sodobno obliko knjižnično-informacijskega opismenjevanja. Svojo nalogo smo solidno opravili kljub zelo slabim tehničnim pogojem (ni bilo možnosti dostopa na internet, da bi lahko prikazali udeležencem, kako npr. lahko otroci rešujejo letošnji Slovenski knjižni kviz Prežihov Voranc in Koroška, tudi s tehničnimi možnostmi za prikaz videokasete o zaključku prvega Slovenskega knjižnega kviza, ki je bil posvečen Otonu Župančiču in Beli krajini, je bilo zelo slabo oziroma jih sploh ni bilo). Vseh pet slovenskih predstavnikov je s svojimi pris-

pevki vzbudilo pozornost med udeleženci konference; pri svojem strokovnem delu smo namreč kvalitetni, zanimivi in v marsičem drugačni od prakse kolegov v srednjeevropskih in vzhodnoevropskih državah.

Tilka Jamnik,
Darja Lavrenčič Vrabec

V ZNAMENJU TISOČLETJA - 32. LETNI ZBOR MADŽARSKIH KNJIŽNIČARJEV

32. letni zbor Društva madžarskih knjižničarjev z naslovom *Narodne tradicije in moderne knjižnice* je bil letos od 10. do 12. avgusta v Esztergomu pri Budimpešti. V veliki vročini se je v Esztergomu, na obali Donave zbralo okoli 700 knjižničarjev iz vse države. Plenarno zasedanje so organizirali domačini v mestni športni dvorani. Zbrane udeležence so pozdravili predsednik društva dr. Zoltán Ambrus, esztergomski škof dr. Miklós Beer in državni poslanec dr. János Latorcai.

Drugi dan so imeli seje po sekcijah.

Knjižničarji domoznanske sekcije so organizirali posvetovanje z naslovom *Tradicija in moderna knjižnica*. Pogovarjali so se o izboljšanju nabavne politike, o računalniški obdelavi starih in novejših fondov, o nalogah v prihodnosti in vključevanju muzejskih knjižničnih zbirk v dosedanjo knjižnično mrežo.

Na sekciji za delo z bralci so knjižničarji poudarili, da moramo več pozornosti nameniti ohranjanju materne jezika, razviti boljšo bralno kulturo za mlade, ker le-ti skozi branje premalo negujejo svoj materni jezik. Hkrati so tudi predlagali, da bi

za srednješolce in študente organizirali tečaje, z namenom, da bi jim čim bolj približali delo in pomen knjižnic in jih navdušili za njih uporabo.

Mária Balogh (Veszprém) je imela predavanje o sedanjem statusu vaških in podeželskih knjižnic. Ugotovila je, da so le-te v zelo težkem finančnem položaju. Potrebno bi bilo organizirati vsedrjavno akcijo za izboljšanje položaja teh knjižnic, kamor bi lahko vključili tudi civilne in karitativne organizacije. Vrednost neke knjižnice lahko strokovnjaki namreč ugotovijo na osnovi povratnih informacij bralcev.

Zelo zanimiva je bila predstavitev Zoltána Nagya (Državna knjižnica Széchényi Budimpešta) o digitalizaciji mikrofilma. Madžarske knjižnice namreč hranijo dosti mikrofilmov, bi bil zanje velik napredek, če bi si lahko uporabniki stare filme ogledali s pomočjo računalnika na cd-romu. V Državni pedagoški knjižnici v Budimpešti že več let zbirajo podatke o šolah; do zdaj so uspeli zbrati okoli 26 tisoč enot, ki jih bodo letos jeseni tudi izdali na cd-romu.

Poslušali smo tudi referat o bogati zbirki knjižnice v madžarskem parlamentu in o delu le-te. V Državni knjižnici Szechenyi več let zbirajo in ponujajo podatke preko interneta o hungariki z vsega sveta.

Na letošnjem srečanju so bili kot gostje v glavnem knjižničarji iz sosednjih držav Hrvaške, Slovenije, Avstrije, Nemčije, Romunije, Ukrajine, Jugoslavije in Slovaške. Gostitelji so organizirali tudi več vzporednih zabavnih prireditev, npr. razglasitev naj-knjižničarke in naj-knjižničarja med prisotnimi. Prvi dan smo imeli razne športne tekme.

Naslednje leto bodo madžarski bibliotekarji imeli letni zbor v Nyíregyházi, in sicer na temo Knjižnica v šoli - učenje v knjižnici.

Jožef Papp

TERRAE INCOGNITAE – DRUGA POLOVICA EVROPE

Österreichisches BibliotheksWerk iz Salzburga je v času od 24. do 28. julija letos organiziral poletni seminar z naslovom: *Neznane dežele – druga polovica Evrope*. Poletni seminarji so redna letna oblika izobraževanja avstrijskih knjižničarjev. Večina kadra v avstrijskih splošnih knjižnicah so neplačani ljudje, ki po srednji šoli naredijo knjižničarske tečaje. Te zaključijo s preverjanjem znanja. Udeležbo na seminarjih jim plačajo institucije kot je Österreichisches BibliotheksWerk in druge. Letošnji seminar je bil v kraju Grossrussbach, ki leži približno 40 km severno od Dunaja. Udeleženci, knjižničarji iz vseh koncev Avstrije, okrog 35, so že predhodno dobili seznam leposlovne literature avtorjev iz vzhodno in južnoevropskih držav, iz držav, ki niso članice EU. Seveda so bila upoštevana tista dela, ki so prevedena v nemški jezik. Na seminarju se je po predavanjih in v okviru posameznih delavnic, ob branju odlomkov ter predstavitvi avtorjev in njihovih del, razvijala živahna debata, ki je obsegala sociološke, zgodovinske, politične, kulturne in druge teme, ki so osvetlile in pripomogle k razumevanju umetniških izpovedi posameznih literarnih ustvarjalcev. Na seminar smo bili povabljeni tudi gostje iz Češke, Poljske, Madžarske in Slovenije. Naša vloga je bila predstavitev svoje države, s poudarkom na predstavitvi literature in knjižničarstva.

Udeleženci seminarja smo imeli organiziran ogled treh knjižnic, in sicer v samem Grossrussbachu, v nekaj kilometrov oddaljenem kraju Eggenburgu in v kraju Telč na Češkem.

Knjižnica v Grossrussbachu je majhna knjižnica, ki je odprta le ob nedeljah od 10.30 do 11.30 in ob torkih od 14.00 do 16.45. Z biblio-

busom, ki je pravzaprav kombi, pa opravi glavno delo, ko na vsakodnevni poti oskrbi z gradivom prebivalce 12 krajev.

Knjižnica v Eggenburgu je, lahko bi rekla, vzorčna javna knjižnica. Iz ljudske knjižnice, ustanovljene leta 1874, je prerasla v Mestno knjižnico infoteko – multimediateko. V majhnem mestecu, s približno 4000 prebivalci, uresničuje knjižnica svoje ambiciozne načrte z naklonjenostjo in podporo mestnih oblasti in prebivalstva. Oktobra 1999 je dobila prostore v obnovljeni mestni hiši, kjer ima v treh nivojih gradivo in prostore za obiskovalce. V pritličju in prvem nadstropju je gradivo za odrasle in posebej za otroke, okrog 7300 enot, in sicer: knjige, periodika, igre, avdio in videokasete, CD in CD-romi. Tu so tudi manjši prostori za različne prireditve. Slikovit kletni prostor je namenjen računalničarjem. Osem PC-jev je na voljo tistim, ki se udeležujejo tečajev in tistim, ki znajo računalnike uporabljati že samostojno. In kaj je v tej knjižnici takega, da jo lahko štejemo za vzorčno? To je predvsem program dela knjižnice. Poskušajo se držati načela Hannerole Jouly da, "Knjižnica 21. stoletja ni nekaj statičnega, temveč agira in reagira na družbene spremembe, na spremembe, ki so povezane z delom in zaposlitvami, na spremembe na področju informacijske tehnologije in na dejavnosti, ki so povezane z izrabo prostega časa. Spremembe v tehnologiji, družbi, umetnosti, spremenjajo tudi koncept knjižnic". Strinjajo se s Frankom Danielom iz Kölna, da je "Model knjižnice - izposojevališča, že preživet model!" na kar kaže tudi dejstvo, da v eni od najinovativnejših knjižnic nemško govorečega področja, v kölnski mestni knjižnici, ne narašča izposoja, pač pa število uporabnikov knjižnice. Tako si v eggenburški knjižnici prizadevajo, da z

moderno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo omogočijo vsakomur, da pride do tistega, kar ga zanima, da omogočijo ljudem učenje v vseh življenjskih obdobjih, da iz knjižnice naredijo mesto, od koder prihajajo impulzi, se povezujejo s kulturnimi, gospodarskimi in drugimi ustanovami v kraju in si prizadevajo, da knjižnica deluje kot kulturno središče kraja. Glavni poudarek knjižnice pa je "Evropa". Je prva knjižnica v severni Avstriji, ki je sodeluje z INFO POINT EUROPA iz St. Pöltna. Tako je v knjižnici gradivo o EU, ki je brezplačno na voljo obiskovalcem. Od Evropske komisije na Dunaju pa dobivajo gradivo za projekt, ki ga pripravljajo skupaj s šolo in se tematsko navezuje na Evropo. Evropski informacijski kotiček za otroke v knjižnici je zelo privlačen, poln je informativnega in propagandnega gradiva. Eggenburška knjižnica se tudi vključuje v EU projekt povezovanja ustanov. Povezujejo se knjižnice, muzeji, galerije in druge kulturne institucije, ki ustvarjajo pod vodstvom strokovnjakov skupno računalniško bazo podatkov, ki bo zaščitena in bo predstavljala duhovni kapital držav EU, ki bo na tem področju zagotavljal EU prednost pred ZDA in Japonsko. Sicer pa poteka v eggenburški knjižnici redna tradicionalna izposoja gradiva, medknjižnična izposoja, iskanje informacij, prirejajo prireditve (popolnoma razumljivo je, da so vsi mladi obiskovalci v knjižnici slišali zgodbo o ugrabitvi Evrope), in nudijo možnost uporabe interneta, PC-ja, E- pošte, kopiranja ter sodelujejo z vzgojnimi in izobraževalnimi ustanovami. Problemi so takšni kot povsod, finančni in kadrovski. Manj privlačni pa so tile podatki: izposojnina za 1 knjigo je 2 ATS za otroke in 6 ATS za odrasle, izposojnina za zvočne kasete je 5 ATS, za CD, CD-rome in za video kasete 10 ATS, uporaba interneta in

PC- ja stane 40 ATS na uro. Izposoja knjig, iger, video in zvočnih kaset ter CD-jev je za dva tedna, za CD-rome pa en teden.

V čudovitem mestecu Telč, imenovanem tudi "moravske Benetke", "gosposki biser", "jezerska vrtnica" ali pa "pesem kamna", ki ga je 1992 UNESCO uvrstil na seznam svetovne kulturne dediščine, smo v eni od renesančnih hiš na glavnem trgu obiskali splošno knjižnico. Z rahlo nostalgijo nam je pogled drsel po polnih policah knjig, po listkovnih katalogih in zavzetih knjižničarkah. V pogovoru so nam povedale, da je bila situacija po, kot sami rečejo, spremembi, za knjižnice zelo slaba. Naenkrat se ni vedelo kdo naj knjižnice financira in najpogosteje denarja sploh ni bilo. Sedaj se stvari urejajo in v načrtu imajo posodobitev knjižnice in to prostorsko, z gradivom in s sodobno tehnologijo. Upam, da jim bo to kmalu uspelo, saj so Čehi že od nekdaj veljali za dobre knjižničarje. Ne nazadnje smo idejo o bralni znački dobili prav od Čehov. Tudi pozornost telškega župana, da nas je počakal in sprejel, ko se je dan že prevešal v noč, kaže na to, da se zavedajo pomena knjižnice v današnjem času.

Tanja Pogačar

OBVESTILA

IŠČEMO KNJIGE

Narodna in univerzitetna knjižnica potrebuje za svoj fond naslednje knjige:

- Jevšenak, Ludvik: *Tehnike osebne prodaje. Tehnike prodaje in predstavitve.* -Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1994. - 64 str. : graf. Prikazi ; 30 cm.
- Jevšenak, Ludvik: *Tehnike osebne prodaje. Govorica telesa.* - Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1994. - 64 str. : ilustr. ; 30 cm.
- Gogala, Andrej: *Zastopniška prodaja knjig.* - Ljubljana : DZS, 1993. - 32 str. ; 21 cm

Vse, ki imate morda odvečen izvod, prosimo da se obrnete na ga. Terezo Poličnik-Čermelj, po telefonu: 5862300 int. 344 ali po elektronski pošti:

tereza.policnik-cermelj@nuk.uni-lj.si

PRILOGE

V prilogi objavljamo **preliminarni program in prijavnico** za VIII. posvetovanje sekcije za specialne knjižnice ZBDS, ki bo 16.-17. novembra 2000 v Ljubljani. Tema letošnjega posvetovanja je *"Izgradnja knjižničnih zbirk: pridobivanje in izločanje gradiva"*.

VIII. POSVETOVANJE SEKCIJE ZA SPECIALNE KNJIŽNICE ZBDS

*Izgradnja knjižničnih zbirk:
pridobivanje in izločanje gradiva*
Ljubljana, 16.-17. november 2000, TR 3

PRELIMINARNI PROGRAM POSVETOVANJA

ČETRTEK, 16. november 2000

08.00 - 09.00 *Sprejem in registracija udeležencev*

09.00 - 09.30 *Pozdravni nagovori:*

- **Violetta Bottazzo** (Predsednica Sekcije za specialne knjižnice)
- **mag. Lenart Šetinc** (Ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana)
- **Vilenka Jakac-Bizjak** (Programska direktorica Narodne in univerzitetne knjižnice, Ljubljana)
- **Stanislav Bahor** (Predsednik Zveze bibliotekarskih društev Slovenije)

09.30 - 10.30 *Uvodna referata*

- **Eva Kodrič-Dačić:** Specialne knjižnice in temeljna načela nabavne politike
- **dr. Paul Sturges:** Gatekeepers and other intermediaries

10.30 - 11.00 *Odmor*

11.00 - 13.00 *NABAVNA POLITIKA*

- **mag. Anamarija Rožič-Hristovski, Ana Marija Furlan:** Izgradnja in organizacija zbirke monografij na področju biomedicine
- **dr. Primož Južnič:** Ali so možna skupna merila in standardi za organizacijo in poslovanje specialnih knjižnic?
- **Tereza Poličnik-Čermelj, Irena Sešek:** Izposoja nakupov v NUK
- **Violetta Bottazzo:** Nabavni management v knjižnicah
- **Alenka Klemenc, Andreja Mlinar:** Knjigarna kot vir nabave za knjižnice
- **mag. Angela Čuk:** Odločanje o nabavi gradiva v elektronski obliki

13.00 - 15.00 *Kosilo*

15.00 - 16.00 *IZLOČANJE GRADIVA*

- **Matjaž Musek:** Kdo pa bere to revijo : Kazalci, ki vplivajajo na naročanje in odpovedovanje periodičnih publikacij v specialnih knjižnicah
- **Kristina Hacin Ludvik:** Kako prelisičiti gospoda Murphyja?
- **Anja Dular:** Zavreči ali shraniti
- **Marija Pečan:** Dopolnjevanje knjižničnih zbirk

16.00 - 17.00 *OKROGLA MIZA*

- Problematika priprave projekta "Priročnik za izločanje knjižničnega gradiva"
mag. Nada Češnovar (koordinator), mag. Helena Pečko-Mlekuš, Erika Maver, Tereza Poličnik-Čermelj, Valerija Žagar, Gabrijela Aškerc, Polona Lah-Skerget, Vanja Malis (sodelavke)

17.00 - 17.30 *Odmor*

17.30 - 19.00 *Predstavitev sponzorjev in diskusija*

19:00 *Sprejem*

PETEK, 17. november 2000

9.00 - 13.00 *ELEKTRONSKI VIRI*

9.00 - 10.30

- **Gorazd Vodeb:** Elektronski časopisi in katalog knjižnice
- **dr. Vesna Turčin:** Model licenci za koriščenje online časopisa u knjižnicama
- **dr. Miha Kovač:** Izzivi digitalnega založništva in knjižničarstva
- **Miro Pušnik:** Elektronska verzija revije Materiali in tehnologije (prej Kovine zlitine tehnologije)

10.30 - 11.00 *Odmor*

11.00 - 12.00

- **mag. Marta Seljak, Bojan Oštir:** Konzorcij Cobiss za dostop do elektronskih virov
- **dr. Maja Žumer:** Značilnosti elektronskih publikacij in problemi njihovega arhiviranja

12.00 - 13.00 *Diskusija*

13.00 - 15.00 *Zaključno kosilo*

VIII. POSVETOVANJE SEKCIJE ZA SPECIALNE KNJIŽNICE ZBDS

*Izgradnja knjižničnih zbirk:
pridobivanje in izločanje gradiva*
Ljubljana, 16. - 17. november 2000

PRIJAVNICA

Prijavljam udeležbo na strokovnem posvetovanju Sekcije za specialne knjižnice ZBDS:

Ime in priimek: _____

Knjižnica/ustanova: _____

Delovno mesto: _____

Naslov: _____

Tel./Fax: _____ E-mail: _____

Davčni zavezanec: DA NE

Davčna številka ustanove:

Kotizacija za udeležbo na posvetovanju znaša 25.000 tolarjev. V kotizacijo so vključeni tudi: zbornik, reklamno gradivo, osvežilne pijače in dve kosili.

Način prijave:

- najprej pošljite izpolnjeno prijavnico na spodnji naslov
- na osnovi poslane prijavnice vam bo NUK izstavil račun

**NUK, Državna matična služba za knjižničarstvo, mag. Nada Češnovar,
Turjaška 1, 1000 Ljubljana.**

Dodatne informacije tel.: (061)126-20-80